

законодавства (п. 2.4. Методичних рекомендацій щодо застосування нотаріусами деяких положень цивільного та земельного законодавства при посвідченні правочинів, предметом яких є нерухоме майно [7, с. 254]).

Тому об'єкти незавершеного будівництва не можуть бути предметом договору найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди, оскільки використання за призначенням таких об'єктів неможливе до прийняття їх до експлуатації та державної реєстрації у якості будівлі (споруди). Однак, при цьому, об'єкти незавершеного будівництва можуть бути предметом договору найму (оренди).

Список використаної літератури:

1. Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав: Постанова Пленуму Вишого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-14>
2. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 51. – Ст. 553.
3. Некрестьянов Д.С. Особенности реализации полномочий собственника в отношении объектов незавершенного строительства / Д.С. Некрестьянов // Правоведение. – 2004. – № 4.
4. Сухова Г. Споры по договору аренды / Г. Сухова // ЭЖ-Юрист. – 2003. – № 17.
5. Романец Ю.В. Система договоров в гражданском праве России / Ю.В. Романец. – М., 2001.
6. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Книга вторая: Договоры о передаче имущества. – М.: Статут, 2005. – 800 с.
7. Методичні рекомендації щодо застосування нотаріусами деяких положень цивільного та земельного законодавства при посвідченні правочинів, предметом яких є нерухоме майно: Рекомендації Мін'юсту України від 26.11.2010. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0003323-10>

ПЕСТРУЄВ Д. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права

ТРАДИЦІЯ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ЧУЖОМУ ІНТЕРЕСІ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

В умовах формування правової соціальної держави та розвитку громадянського суспільства суттєво зростає увага до прав та інтересів людини. При цьому захист останніх здійснюється як за допомогою державних

інститутів, так і самими членами громадянського суспільства, котрі усе більш активно дбають одне про одного. Оскільки при цьому можлива колізія інтересів учасників відповідних відносин, виникає потреба у обранні оптимального підходу до визначення прав та інтересів сторін.

Для того, щоб знайти такий підхід, доцільно розглянути перебіг формування традиції правового регулювання діяльності в чужому інтересі в Україні. При цьому слід взяти до уваги генетичне коріння відповідних правових рішень у вітчизняному праві.

У свою чергу, необхідно враховувати, що на вітчизняну правову традицію вплинуло законодавство тих країн, до складу яких свого часу входили українські землі. Зокрема, на тих з них, де діяв Німецький цивільний кодекс, відносини, що виникають у результаті діяльності в чужому інтересі, регулювалися у межах інституту ведення чужих справ без доручення (§ 677-687). Згідно з нормами цього інституту, якщо хтось без повноважень вів справи іншої особи, то він мав діяти належним чином в інтересах хазяїна, з урахуванням його ймовірної волі, а натомість, отримував право на відшкодування розумно і доцільно здійснених витрат. Природно, що ці норми впливали й на практику, й на формування правосвідомості на тих землях. Що стосується земель України, які перебували у склад Російської імперії, то на них згаданий Кодекс, звісно, не діяв. Однак інститут ведення чужих справ без доручення передбачався у проекті Цивільного уложення Російської імперії. При цьому зразком для ст. 2586-2595 Проекту були саме згадані вище положення Німецького цивільного кодексу.

Після встановлення радянської влади і входження Української РСР до складу СРСР, у цивільному законодавстві зобов'язання, що виникають внаслідок діяльності в чужому інтересі, не передбачалися. Однак саме правознавцями УРСР було вперше обґрунтовано необхідність відшкодування шкоди, яка виникає при такому виді діяльності в чужому інтересі, як рятування майна соціалістичних організацій [1, с. 99-113]. Трохи пізніше українським правознавцем з Одеси — П.Р. Ставицьким була обґрунтована доцільність запровадження у законодавстві зобов'язань, що виникають внаслідок рятування майна соціалістичних організацій, а також життя та здоров'я громадян [2, с. 16].

Наслідком активного дослідження відповідних проблем стало запровадження у ст. 95 Основ цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік 1961 р. (ст. 467-468 ЦК УРСР) зобов'язань відшкодування шкоди, зазнаної при рятуванні соціалістичного майна, які і стали на той час єдиним загальновизнаним цивілістичним інститутом, присвяченим регулюванню діяльності в чужому інтересі у радянській державі [3, с. 89-97]. У 6 радянських республіках (Азербайджанській РСР, Казахській РСР, Латвійській РСР, Молдавській РСР, Таджикиській РСР, Узбецькій РСР) передбачалися також зобов'язання, що виникають з ведення справ іншої особи без її доручення. Висловлювалися пропозиції про запровадження відповідного інституту і в інших

союзних республіках колишнього СРСР [4, с. 15-17]. Проте вони були залишені тогочасними вітчизняними законодавцями поза увагою.

З прийняттям Цивільного кодексу України сфера правового регулювання процесу та наслідків діяльності в чужому інтересі в Україні була істотно розширена.

Чинний Кодекс передбачає виникнення кількох видів зобов'язань такого типу: 1) зобов'язання, що виникають внаслідок вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення (глава 79 ЦК України); 2) зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи (глава 80 ЦК України). У свою чергу, глава 80 ЦК України охоплює дві підстави виникнення зобов'язань внаслідок вчинення рятувальних дій, завдяки чому розрізняють: 1) зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди особі, яка без відповідних повноважень рятувала здоров'я та життя фізичної особи (ст. 1161 ЦК України); 2) зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи (ст. 1162 ЦК України). Розрізняють їх за об'єктом, якому загрожувала небезпека, та суб'єктами, на яких покладається обов'язок відшкодування шкоди.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок про існування у вітчизняній правовій традиції тенденції до розширення кількості видів зобов'язань, що регулюють процес та наслідки добровільної діяльності в чужому інтересі.

Список використаної літератури:

1. Ландкоф С.Н. Новая категория обязательств в советском гражданском праве / С.Н. Ландкоф // Наукові записки Київського університету ім. Т.Г. Шевченка. — Т. VII. — Вип. VII, 1948. — Юридичний збірник. — № 3. — С. 99-113.
2. Ставиский П. Обязательства из предотвращения вреда / П. Ставиский // Соц. законность. — 1952. — № 2. — С. 16.
3. Вердников В.Г. Возмещение вреда, понесенного гражданином при спасении социалистического имущества / В.Г. Вердников, А.Ю. Кабалкин. — М. : Госиздат. Юрид. лит, 1963. — С. 16; Ставиский П.Р. Возмещение вреда при спасении социалистического имущества, жизни и здоровья граждан / П.Р. Ставиский. — М. : Юрид.лит., 1974. — С. 89-127.
4. Харитонов Е.О. Обязательства, возникающие из ведения дел без поручения, в советском гражданском праве : автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Е.О. Харитонов. — Х., 1980. — С. 15-17, 25-26.